

HAMAM KÜLTÜRÜ VE KONYA HAMAMLARI (2)

B.Günümüze Kadar Gelebilen Tarihi Hamamlar

Günümüzde hamam kültürü ile ilgili pek çok âdetimiz kaldırıldığı gibi evlerde inşa edilen teşkilatlı banyolar sebebi ile de hamamlara ihtiyaç oldukça azalmıştır.

Günümüze kadar gele bilen hamamlardan birisi Selçuklu, ikisi Karamanoğlu ve birisi de Osmanlı Dönemine aittir. Yok, olan tarihi hamamların ekserisi sur içinde iken bir-ikisi de sur dışındadır. Günümüze kadar gelen tarihi hamamların üçü sur dışında sadece bir tanesi sur içindedir. Günümüze kadar gelen bu tarihi hamamlar da özet olarak verilmiştir.

1. Sultan Hamamı

Konya'da Selçuklu Dönemi'nden günümüze intikal eden en eski hamam bu hamamdır. Sahibata Külliyesi içerisinde yer alır. Kadın ve erkekler bölümü olarak iki bölüme inşa edilmiştir. Çifte hamam planında yapılmış olup, soğukluk, sıcaklık ve ılık bölümlerinden meydana gelmiştir. Yapımında kesme ve moloz taş kullanılmıştır.

1934 yılına ait bir tespite göre, hamamın bazı bölümleri değiştirile-

Dr. Mehmet
Ali UZ

rek keçe imalâthanesi de ilave edilmiştir. Batı yönünde yer alan soğukluklar kare planlı olup muhtemelen ahşap tavanlı iken bugün betonarme olarak yenilenmiştir. Erkekler kısmının sıcaklığında sekizgen bir göbek taşı mevcuttur. Günümüzde pandemi dolayısıyla bir ara faaliyeti durdurul-

muşsa da sonradan yeniden hizmete açılmıştır. Hamam, Sahibata Camii'nin doğusunda yer alır. Sahibata Fahrettin Ali tarafından 1258-1283 yılları arasında yaptırılmıştır. Hamam, Hamam-ı Sultanî, Sahibata Hamamı, Lârende Hamamı gibi isimleriyle de anılmıştır. Selçuklu sanatının orijinal örneklerindedir.

Sultan Hamamı

Zaman zaman muhtelif yerleri yıkılan hamam, restore edilerek aslına uygun şekle getirilmiştir.

1936 yılında yapılan esaslı bir değişiklikle ahşap olan bazı bölmeleri betonarmeye çevrilmiştir. Hamam hâlen faal durumdadır. Hamam günümüzde Şifa Sultan Hamamı olarak anılmaktadır. Tapu Kadastro kayıtlarında hamamın kuzey tarafında iki büyük arsa hamamın vakfıdır. Sonradan buraya pek çok dükkân inşa edilmiştir.

2. Meram Hasbey Hamamı

Meram Hasbey Hamamı, Konya'nın Meram semtinde, Meram Köprüsü'nün güneyindedir. Hamamın kapısı üzerinde bulunan ve son yıllarda kaybolan kitabesine göre, Karamanoğlu II. İbrahim Bey zamanında ve 827H. 1424 M. yılında,

Hacı Hasbeyoğlu Mehmed tarafından yaptırılmıştır. Meram mescidi ile birlikte inşa edilmiştir. bunların yanında bir de köşk bulunmaktadır. Köşk yıkıldığı için günümüze gelememiştir.

Hamam, kadınlar ve erkekler olmak üzere iki bölümden oluşmuştur. Hamamın her iki kısmı soğukluk, sıcaklık ve ılıklik bölümlerinden meydana gelmiştir. Hamam kesme ve moloz taşlardan inşa edilmiştir. Külhanı ve deposu doğudadır. Suyunu Meram çayından almıştır. Hamam, günümüze kadar pek çok onarım görmüştür.

Hamam uzun süre harap kaldıktan sonra restore edilmiş, yakınına kadar çevresindeki bir çay bahçesine dâhil edilerek işletilmiştir. Konya'ya gelen gezginler, Meram Hamamı'ndan sitayişle bahseder. Mehmet Edip adlı bir bilgin, bu hamam için övücü sözler sarf eder.

Son zamanlarda hamam çevresi ile birlikte yeniden ele alınmıştır.

3. Mahkeme Hamamı

Mahkeme Hamamı Karamanoğlu Beyi II. İbrahim Bey tarafından 1426-1462 yılları arasında inşa edilmiştir. Geliri, eski Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'nun yerinde bulunan İbrahim Bey imaret ve külliyesi giderlerine tahsis edilmiştir.

Hamam, önceleri Yeni Hamam ve Çifte Hamam adı ile anılırken sonradan Ali Efendi Muallimhanesi arkasında faaliyet gösteren mahkeme binasından dolayı Mahkeme Hamamı olarak anılmıştır. Çifte Hamam adından da anlaşılacağı üzere, kadınlar ve erkekler olmak üzere kapısının birisi güneye, diğeri doğuya açılmaktadır. Batısındaki sokak eskiden hamam çıkmazı olarak anılırken, bu sokak sonradan çıkar hâle getirilmiştir.

Zaman içerisinde hamamın çevresinde pek çok değişiklik yapılmış.

Meram Hasbey Hamamı

Mahkeme Hamamı girişi

Mahkeme Hamamı

Bizim çocukluk yıllarımızda hamamın güney köşesinde bir pide fırını ve bakkal dükkânı yanında başka binalar da yer alıyordu. Sonradan bu binaların hepsi yıkılarak bugünkü son şekli verildi. Hamamın faaliyeti günümüzde de devam etmektedir.

4. Ahmet Efendi Hamamı

Ahmet Efendi Hamamı, Konya'da Aziziye Camii güneydoğusundadır. Ahmet Efendi Hamamı, Osmanlı Dönemi'nde 1673-1676 yılları arasında Musahib-i Şehriyârî Mustafa Paşa tarafından yaptırılmıştır. Mustafa Paşa'nın Konya'da daha pek çok eseri vardır. Hamamın mütevelliliğine zamanın âlimlerinden Şeyh Ahmet Efendi getirildiği için hamam, Ahmet Efendi Hamamı olarak anılmıştır.

Kadınlar ve erkekler olmak üzere iki bölümden ibaretken erkekler bölümü yıkılmıştır. Hamam geniş bir alana oturmaktadır. Bir kapısı Aziziye Camii tarafına açılırken, diğer kapısı da Larende Caddesi'nde yıkılan Selimiye Fırını yanından açılmaktadır.

Hamamın taş ve mermerlerinin büyük bir bölümü, Alâeddin Köşkü yıkıntılarında alınmıştır. Konya Şerhiye Sicilleri'nde konu ile ilgili pek çok kayda rastlanmaktadır. Divan-ı Âli tarafından Konya kadısına 1083 H. yılı Şevval'inin son günleri (1673 Şubat ortaları)'nda gönderilen bir emr-i şerifle Konya sakinlerinden bir zatın çifte hamam yaptırmak istediği, bunun için harap hâlde bulunan Alâeddin Sarayı'nın taşlarını izinsiz bir şekilde kullanmaya çalıştığı zikredile-

rek, bu zatın saraydan taş alması yasaklanmıştır. Daha sonra aynı yıl içerisinde Şeyh Ahmet Efendi'nin meskür saray kalıntısından taş ve mermer alma talebine, kimsenin malı ve mülkü değilse, binadan tamamen eser kalmayıp toprak altında kalmış olması şartıyla, kâfi miktarda mermer ve taş alınmasına izin verilmiştir.

1900 yılların başında bile hâlâ Alâeddin Sarayı'nın bazı kalıntılarının bulunduğu dikkate alındığında, 1673 yılında taş ve mermer alınan sarayın daha pek çok bölümünün ayakta olması gerekir. Bu müsaadenin alınmasında bir zorlama ve hile bulunduğu intibaini vermektedir. Maalesef pek çok tarihî eser böyle taş ocağı gibi kullanılmıştır.

Hamam Osmanlı mimarisinin başarılı örneklerinden birisidir. Hamam, biraz çevreye göre çukurda kalmaktadır. Hamam eskiden Kanlı Göl denilen mevkide inşa edilmiştir. Yaylıma giden hayvanların sulandığı Hergele Kuyusu denilen kuyu da bu bölgededir.

Şeyh Ahmet Efendi Hamamı

BEŞİKTEN MEZARA SÜREN DOSTLUKLAR VE KLASİK BİR TÜRK AİLE TİPİ

Anne, baba, çocuktan oluşan günümüz çekirdek ailelerinin aksine, kalabalık bir ailede doğduğum için şanslı çocuklardık biz, yani ağabeyim Ziya Nur'la ben. Haminnem (babaannem), halam, annem, babam, ağabeyim, ben ve daha babam doğmadan önce ailemize küçük bir kız olarak katılan Ayşe ablam ve oğlu Recep ağabey vardı. Ben hep bir dedem de olsun isterdim. Tıpkı ağabeyimin okul dergilerinde resmini gördüğüm, pamuk gibi beyaz sakallı, kucağına oturup sakallarını karıştıracağım, nur yüzlü bir dedem. Ama yoktu...

Kalabalık malabalık ama inanılmaz derecede uyumlu, çıtları çıkmadan, gül gibi geçinen bir aileydik biz. Aslına bakarsanız, geçimsizlik olması, hır gür çıkması için gereken bütün unsurlar da vardı bizim ailede; gelin, görümce, kayınvalide, üstüne üstlük zaman zaman ikinci bir kaynana havasında olan Ayşe ablam...

Ama nasıl yapmışlarsa yapmışlar, elbirliğiyle, sessiz, sakın, huzurlu, karşılıklı sevgi ve saygıya dayanan, inanılmaz bir dünya cenneti yaratmışlardı işte. Evet evet, dünya cenneti! Zira annem “*ev huzursuzluğu dünya cehennemidir*” derdi hep. Bu durumda biz, huzur içinde gerçekten bir dünya cennetinde yaşıyorduk. Öyle ki, bilmeyen annemle halamı, gelin-görümce değil kardeş sanırdı.

Halam, belâ sözünü ağzımıza aldırılmaz:

-Belâ okuduğunuz zaman, melekler gökten inip tir tir titrerler, derdi.

Ne zaman biri şaşırıp yanılıp yanında belâ okusa “*Selamen kavlen...*” diye başlar, dudakları kıpır kıpır dua okurdu. Çok ters, olumsuz bir şeyle karşılaştığında “*La havle velâ, kuvvete illâ, billahi'l - aliyü'l azim*” derdi. Kötü söz söylemez, çok kızdığı zaman “*Allah müstehakını versin!*” yani “*Allah lâ-yığıcı versin!*” derdi. Bizim evde belâ okunmaz, küfür edilmezdi.

Rubens'in tablolarından çıkmışa benzerdi halam. Erkenden konuşmaya başlamamı, bildiğim duaların çoğunu, namaz kılmayı, bir ay içinde eski yazıyı öğrenip Hüseyin Rahmi'nin Şıpsevdi romanını okuyup bitirmemi ona borçluyum. Konuşmasını kıssalarla süslerdi. Halamdan dinlediğim hikâyelerin çoğunu daha sonra Mesnevî'de okudum ben.

Onun bana çocukken öğrettiği duayı bugün bile gece yatarken okurum:

*Yattım sağıma, döndüm soluma,
sığındım Hak süphanıma,*

*Melekler şahidim olsun dinime,
imanıma.*

*Yattım Allah, kalkarım İnşallah,
kalkmazsam el hüküm-ü lillah.*

Yattım Allah, kaldır beni, nur içine daldır beni.

Bu can tenden ayrılırsa, iman ile gönder beni,

Bu can tenden ayrılmazsa, seher

vakti kaldır beni.

Bizim evimiz ev değildir, demirden bir kal'adır, içi baharildir,

Anahtarı Cebrail'dir, bekçisi bir Allah, yoldaşımız

Muhammed Mustafa, Sallallah-ü Teala Aleyh-ü Vesellem.

İşte böyle olağanüstü ahenkli, geçimli, harika bir ailemiz, huzur dolu bir evimiz vardı bizim. Ancak şimdi, geriye dönüp baktığımda fark ediyorum bunu. İnsan içinde yaşarken fark edemiyor, hani “*O mahîler ki, derya içredir, deryayı bilmezler*” misali...

Böyle bir ev, gerçekten de dünya cenneti sayılır. Ve doğrusu her ölümlüye de nasip olmaz sanırım. İşte biz, bunu bunca yıl sonra fark etmiş olsam da, o şanslı ölümlülerdendik...

Bizim evde hiçbir zaman öyle kavga gürültü olmazdı. Küçük büyük herkes birbirine karşı saygı, sevgi dolu, sabırlı, tahammüllüydü. Biz, ne öyle sesleri sokaklara taşan, tekme tokat, küfür kıyamet kavgalar; havalarda uçuşan tabaklar, çanaklar gördük, ne öfkeyle çarpılan kapılar, bacalar, küsüp günlerce konuşmayan, kinayeli lâflar edip birbirlerine lâf sokuşturan aile bireyleriyle gergin, elektrikli bir aile atmosferinde yaşadık...

Elbette bizim de herkes gibi zor, sıkıntılı günlerimiz olurdu ama bunları hep sükûnetle, kimseyi incitmeden, kırıp dökmeden atlatmanın bir yolunu bulurduk. Birinin bir derdi, sıkıntısı olduğunda herkes seferber olur, onu rahatlatmaya, sıkıntısını gidermeye çalışırdı.

Biri öfkeli, cinleri tepesindeyse, ötekiler sakin, anlayışlı davranır, hiç üstüne varmaz, damarına basmaz, yani çalıyı tepesinden sürü-

mez, tam tersine suyuna gider, telli etmeye çalışırdı.

Ben bizim evde hiç küslük olduğuna, günlerce konuşmayıp somurtuk, beş karış suratla gezen, ağzı açılınca kinayeli sözler edip kapıları, bacaları çarparak evi, yaştanmaz, soluk alınmaz hale getirmelere şahit olmadım.

Dahası var; akraba, ahabap, konu komşularımızdan eşiyile, gelini, kaynanası, görümcesi, eltisiyle vb. ev halkıyla atışıp tartışan, çekişen, öfkesi burnunda akraba, ahabap ve komşularımız “*can kurta-ran caanım Ahmed*” misali evlerinden kaçıp soluğu bizim evde alırlardı.

Bu öfkeli, sinir küpü olmuş, adeta burnundan soluyan, bazen salya sümük ağlayarak kendilerini bizim eve atanlar, önce sakinleştirilir, yatıştırıcı sözlerle buram buram tüten öfke ve üzüntüsünün alevi söndürülürdü. Ve dahi, hiç sözü kesilmeden, derdini gönlünce döküp saçması, tüm öfkesini dile getirerek ağlayıp sızlaması sabırla dinlenir, içinin soğuması sağlanır; kolonyalar dökülüp bir bardak da su içirilip yüreği serinletilirdi.

Bu arada çay, kahve vb. ikramıyla, hatta içiyorsa bir de sigara tellendirip efkâr dağıtmasına yardımcı olunurdu. Sonra havadan sudan, başka konulardan söz açılarak dikkati dağıtılır, öfkesinin köpüğü alınır. Elbette söz dönüp dolaşıp yeniden sadede gelirdi... En azından o yapardı bunu. İşte o zaman bizimkilerin tedavi yöntemi girerdi devreye... O çok kızıp öfkelendiği kişinin iyi yanları, ufaktan ufağa dillendirilmeye başlar, kendisi hakkında filanca zaman söylediği olumlu sözler, yaptığı davranışlar, yaşanmış olaylar hatırlatılarak ve lâflar ustaca do-

landırılarak uzun uzun anlatılır, olaya farklı, elbette iyi tarafından bakması sağlanırdı.

Yemekler hazırlanıp, bazen onun da çok iyi yaptığı bir yemek, hazır gelmişken birlikte yapılarak meşgul edilir, böylece hep aynı şeyi didi böceği gibi vır vır tekrarlayıp durması önlenirdi.

Yemekler yenilip, kahveler çaylar tazelenerek sohbet koyultulur, bu şekilde saatler geçer ve iyice sakinleşmesi sağlanırdı. Ve de sonunda palas pandıras, neredeyse pabuçsuz kaçıp geldiği evine, kendiliğinden dönme isteği uyandırdı.

Öfkesi burnunda tütenler için bizim ev, ev değil sanki psikoterapi kliniğiymiş... Bir süre sonra bir de bakardınız, evine adeta bir daha hiç dönmek üzere gelen dostumuz, yavaş yavaş toparlanmaya:

-Vakit epey geç oldu. Ben artık gideyim, diyerek kendiliğinden evine dönmeye kalkmış...

Böylece bir varta daha atlatılmış, barut gibi gelen, yumuşatılıp helva, muhallebi gibi olmuş, sakinleşmiş olarak evinin yolunu tutmuş...

İNSANIN YALANDAN HASTALANASI GELİRDİ...

Bir de bizim evde hastaya olağanüstü bir ilgi, ihtimam, şefkat gösterilirdi. Bütün ev halkı seferber olur, onu iyileştirmek için yedisinden yetmişine hepimiz etrafında pervane kesilirdik. Hasta kendisini, öyle bir sultanlara has ilgi, itina, sevgi ve şefkat halesi içinde bulurdu ki, neredeyse arada bir yalandan hastalanası gelirdi insanın.

Bir anlamda dünyanın, yani bizim küçük dünyamızın merkezi haline gelirdi. Bu da bir aile geleceği idi işte. Haminnem felçliydi.

Sağ tarafına inen felç yüzünden yedi yıl boyunca konuşamadı, yürüyemedi, hemen de her ihtiyacı için başkalarına muhtaç olarak yaşadı. Ben onun sağlıklı haline yetişemedim. Hep yatakta yatan pamuk haminnemdi o benim. Ama evin büyüğü o'ydu, bilirdik bunu. Son gününe kadar hiç yüksünmeden, misler gibi bakıldı.

Yemeği herkesten önce yedirilir, ihtiyaçları giderilirdi. Babam her sabah işine gitmeden önce yanına oturur, bir isteği olup olmadığını sorardı. Bir gün istediği şeyi bir türlü anlatamamış, sinirlenmişti. Çaresiz kalan babam, kâğıt kalem verdi eline ve:

-Anne, istediğin şeyi çiz şuraya! dedi.

Haminnem hırsıyla bir yuvarlak çizdi kâğıda. Annem:

-Hanımanne, kaşar peyniri mi istiyorsun? diye sorunca:

-Hı! Hı! diye onayladı.

Meğer canı kaşar peyniri istiyormuş, güzeliğin. O tarihlerde kaşar peynirleri teker gibi yuvarlak olurdu.

Annemle halam, pek nadiren haminnemi Ayşe ablama bırakır, bir ziyarete filan giderlerdi. Hiçbir zaman yalnız bırakılmazdı haminnem. Zaten çoğunlukla dostlar, ahbaplar bize gelirlerdi.

Halamın ta ilkokuldan sınıf arkadaşı olan, İnce Minare yakınlarında, havuzlu, bahçe içinde bir evde oturan, bizim 'gözlüklü hala' dediğimiz, Konya Barosu başkanı Hilmi Bey'in eşi olan Naciye hanım, neredeyse her gün muhakak gelir, "hanım teyzem" dediği haminnemin başucunda oturur, eskiden yeniden sohbet ederlerdi. Halam, bu çok sevdiği sınıf arkadaşı yıllar önce çok ağır bir zatürreye yakalanıp yataklara düştüğünde başucunda Allah'a:

1941 Bir Pazar sabahı haminnemin yatağında bütün aile tam kadro: Haminnem, halam annem , babam, Ayşe ablam, oğlu Revap ağabey , ağabeyim Ziya Nur ve ben.

-Benim ömrümden al ona ver Yarabbi! Çoluğu çocuğu var, öksüz kalmasınlar, diye yakardığını söyledirdi.

Babamlarla ta çocukluk günlerinde Niğde’de başlayan aile boyu bir dostlukları vardı onların. Gözlüklü halanın annesi, haminnemi ve bizim evi o kadar çok severmiş ki, “*Bu evin ya kızı olsam, ya gelini de hiç çıkmasam o evden*” dermiş. Gözlüklü halanın babası dedemle, annesi haminnemle, erkek kardeşleri babam ve amcalarımla yıllar yılı arkadaşlarmış. Biz Konya’dan İstanbul’a geldikten sonra onun Kadıköy, Kurbağalıdere kenarındaki bir dönüm bahçeli köşkünde on sekiz sene kiracı olarak oturduk. Eski dostluklar, işte böyle neredeyse beşikten mezara kadar ömür boyu süren gerçek dostluklardı.

Biz köşkün üst katında, yaz kış otururduk, onlar yazın birkaç aylığına gelirlerdi. Yaz boyunca bağda, bahçeden bir aile gibi beraberdik. En dikkatimi çekense, halamla

gözlüklü halanın birbirlerine, hatta gıyaplarında yani onlardan söz ederken bile, hanım diye anmaldıydı. Eski terbiye, nezaket böyle bir şeydi işte.

Evkaf Müdürü olan dedemin görevi gereği, imparatorluk coğrafyasında doğusundan batısına şehir şehir dolaşmaları yüzünden çocukların her biri bir başka şehirde doğmuş. Söz gelimi, halam Şebinkarahisar’da, babam Batı Trakya’daki Gümülcine’de, amcalarım da başka başka şehirlerde dünyaya gelmişler. Niğde, Sinop, Çorum, İstanbul, Kayseri vb. görev yaptıkları yerlerden bazıları. En uzun süre Niğde’de kalmışlar. Halam Niğdeliler’i, oranın yerlisi olan gözlüklü haladan daha iyi bilirdi.

Niğde’deyken bir gün komşularından biri gelmiş, ödünç olarak eşeği istemiş. Haminnemin de ters bir günüymüş herhalde. Sık sık tekrarlanan bu taleplerden elman demiş anlaşılan ve boş bulunup, haberi getiren halama:

-Ne bu canım? Biz evkafsak

eşegimiz de vakıf değil ya! demiş.

Halam da çocuk işte, sen yeme içme git, kapıda eşeği alıp gitmeyi bekleyen komşuya bu lâfı aynen, virgülüne dokunmadan söyle... Sonrası? Tahmin edebilirsiniz...

Sanırım haminnen enikonu otoritermiş, dedemse çok munis, yumuşak başlı, hoşgörülü... Mesele kırılıp dökülene hiç kızmaz, söylenmez:

-Kırılırsa kırılıns! O tabak çanak satanların da çoluk çocuğu var, onlar da para kazanacak elbet, dermiş.

Halamla Ayşe ablam o yatalak halinde bile adeta korkar, çekinirlerdi haminnemden. Arada bir, o da pek pek nadiren haminnemi Ayşe ablama bırakır giderlerdi. Ezkaza biraz gecikecek olsalar, halam:

-Gelin (halam ölünceye kadar anneme *gelin* diye hitap ederdi), sen önce gir de yumuşat anacığumu, derdi. Şimdi ben girsem kızar, yorganı yumruklar.

Annem, tepeden tırnağa sevgi, gülcüklerle odaya girer:

-Geciktik, değil mi hanımanneçğim? Bak tuvalet (makyaj) yaptım, dudaklarımı boyadım. Nasıl? Güzel olmuş mu? diye bin bir cilveyle dil döker, gönlünü alır, sever, okşar, yüzünü güldürürdü.

Halam neden sonra, av avlanıp, tav tavlansın deli evlendikten sonra, sokak kıyafetini çıkarıp ev entarisini giydikten, yani ortalık süt liman olduktan sonra ortaya çıkardı.

En şaştığım şeyse, annemle halamın en önemsiz şeylerde bile birbirlerine sormadan, danışmadan bir şey yapmamalarıydı. Halam harika yemek yapardı; kadınbudu köfteler, çeşitli türlü mantılar, börekler, ciğer sarmaları, saray lokmaları, baklavalar... Parmakla-

rınızı yerdiniz. Haminnem:

-Ben tava sapı tutan gelin istemem, demiş, annemi hiç mutfağa sokmamış.

O hastalanınca halam almış onun yerini. Annem sadece haminneme küçük kâselerde yoğurt, sütlâç, muhallebi filan yapardı. Ben annemin doğru düzgün yemek bile yapamadığını sanırdım. Ben ilkokul son sınıftayken halam enişteyle evlenip gideceğinde karalar bağlamış, yaşlara girmiştim. Hem, neredeyse doğduğumdan beri koynunda yattığım halamdan ayrılacağım diye üzülüyordum (hastalanıp yataklara düştüm, inanmazsınız), hem de annem yemek memek bilmez. Artık doğru düzgün, ağız tadıyla yemek de yapılmayacak bu evde. Mahalle arkadaşlarımmın anneleri gibi acemi bir aşçının eline kalacağı, diye hayıflanıyordum. Ama annem, ummadığın taş baş yarar sözünü, doğruladı. Sonunda neredeyse halamı bile geçti...

Bayramlarda kırk kattan baklava açardı halam. Nişasta serperek tül gibi ipincecik açardı yufkaları. Annem de ona yardım eder, her yufkanın üzerine bolca ceviz serperdi. En sonunda baklavayı düzgünce dilimlemek annemin işiydi. Cetvelle çizilmiş gibi keserdi. Üzerine kızgın tereyağı dökülür ve gelin görünce fırına götürürlerdi tepsileri. Fırıncı onları kardeş sanır, her bayram beklermiş.

Her bayram iki tepsi baklava yapılırdı; biri kırk kat yufkadan yapılan büyük tepsi, diğeri de büyük tepsinin düzgünce kesilen kenarlarından çıkan kırpık parçalardan olan, yapılan "bizlik" dediğimiz daha küçük tepsi. Benim gibi tatlı delisi biri için bayram demek, halamın baklavası demektir zaten. Bir keresinde Ramazan bayramının

Staj yaptığımız köy okulu öğretmenleri , halam, (soldan sağa) sınıf arkadaşlarım Serap , ben ve Tiraje.

ilk günü baklavayla kahvaltı etmiştik, hiç unutmuyorum. Kare değil, uzun eşkenar dörtgen yani tam baklava biçiminde kesilen, o çıtır çıtır, ısırıldıkça ağızımızı şerbetle dolduran halamın baklavasının lezzetini şimdiye kadar hiçbir baklavada bulamadım.

O gün bugündür baklavasız bayramı, bayram saymam ben ve de mahzun olurum. Benim için bayram demek, baklava demektir zira. Şimdilerde kaymaklı dondurmayla enfes olduğunu da keşfettim. Ve baklava yemek için bayramı beklemeye gerek olmadığını da...

Haminnemle halam ailenin yükleri olduğu için, bayramlarda akrabalar bize gelir ve de birinci bayram öğle yemeğini cümbür cemaat yerdik.

HALAMLA KÖY STAJIMIZ

Ben Öğretmen Okulu son sınıfındayken, sistem değişti ve o yıl ilk kez bize köylerde iki ay staj yapma mecburiyeti getirildi. Daha

önce, mezun olacak öğretmen adayları, mezuniyet dersi vererek not alır geçerlerdi.

Okul açılır açılmaz köy stajına giden ilk sınıf bizim B şubesi olmuştu. Ben malûm, kimselere emanet edilemeyen, kendi başının çaresine bakması da kuşku olan biri olduğumdan, iki sınıf arkadaşım ile tek başıma köy yerine gitmeme gönülleri razı olmadığı için, halam da benimle birlikte *staj* yapmıştı köyde.

Şimdi adını hatırlayamadığım köy dediğiniz de, Konya'ya o zamanki yol ve araç şartlarında bir buçuk- iki saatlik mesafede, Beyşehir yakınında, şose üzerinde bir yerleşim yeri idi. İçinden küçük bir dere akıyordu.

Köy okulu tek derslikliydi. Ömrümde ilk kez bir köy okulu görüyordum. İnanmamıştım... Hepi topu tek bir derslik vardı ve birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar bütün sınıflar orada ders yapıyorlardı! Tek derslikle!?!... Nasıl olurdu da, bütün okul öğrencileri aynı

Erkenden konuşmaya başlamamı, bildiğim duaların çoğunu, namaz kılmayı, bir ay içinde eski yazıyı öğrenip Hüseyin Rahmi'nin Şiapsevdi'sini okumayı kendisine borçlu olduğum halamın gençlik resmini.

mekânda öğrenim görebilirlerdi? Aklim almıyordu. Ama o günün şartları, Türkiye'nin en büyük ili olan Konya'nın burnunun dibindeki bir köy okulunda bile ancak buna imkân veriyordu.

Gerçekten inanılmazdı... Birinci sınıflara harfleri, marfleri, "Ali top at!", "Ayşe topu tut!" u öğretirken, diğer sınıflar ister istemez kulak misafiri oluyor; beşinci sınıfa tarih, coğrafya dersi verir, aritmetik problemi çözdürürken, A yı, B yi yeni yeni tanımış olan birinci sınıflar, sözde kendi ödevlerini yapıyorlardı!? Artık nasıl oluyor da...

Çocukların öyle bizim alışık olduğumuz gibi düzgünce önlükleri, yakaları makaları da yoktu...

Şaşkınlığım bu kadarla da kalmadı ama. Koca koca insanların,

köylülerin, bize "hoca hanım" diye hitap etmeleri de yadırgatmıştı beni. Neredeyse başta hiç üstüme alınmamıştım. Hem evin en küçüğü olmam, hem de henüz çocukluktan çıkmaya pek niyetli olmam yüzünden, bu saygı dolu, oturaklı, okka çeken "hoca hanım" hitabının ağırlığı gülle gibi binmişti omuzlarıma. Zira teneffüslerde çocuklarla koşup oynamaya bayılan bir çocuk vardığı içimde.

Akşamları evde misafirlerimiz hiç eksik olmuyordu. Köylüler hiç bir zaman eli boş gelmiyor, patates, domates, biber vb. hediyelerle "hoş geldiniz" e geliyorlardı. Onlarla konuşmak çok hoştu, öğreticiydi...

Benim için yepyeni, inanılmaz bir tecrübeydi. Meraklı, saygılı, çok candan, samimiydiler... Bu arada okul yaşında olup da okula devam etmeyen, özellikle kız öğrenciler olduğunu öğrendik. Aileleriyle görüşüp okula gelmelerini sağladık.

Okulun iki tane erkek öğretmeni vardı. Köy Enstitüsü mezunuydular. Onların bir bakıma doğal çevreleriydi köy. Köyün, köylünün ihtiyaçlarını bizden daha iyi biliyorlardı. Zira köyde doğup büyümüşler ve Köy Enstitüsü'nde bu yönde (toprak, hayvan bakımı vb.) eğitilmişlerdi. Onların da yardımıyla çevreye ve okula faydalı olmaya, uyum sağlamaya çalışıyorduk. Arada çocuklarla birlikte köyde gezintiler yapıyorduk. Hiç unutmuyorum öğrencilerden biri halama:

-Al gel hala, çantanı ver, ben taşıyayım, diyerek halamı el çantasının yükünden kurtarmaya çalışmıştı.

Biz orada staj yaparken, bize konuşmaya başlar başlamaz şiirler, manzumeler ezberleten halamın da "hocalık" damarı kabarmış, köy çocuklarına bize bellettiği

manzumeleri öğretmeye kalkmıştı: Çıt çıt *cama kim vurur?*/ *Ah ne iri damlalar/ Demek dışarda yağmur var/ Yağmur hanım bak bana/ Yasak sana bu oda/ Haydi sen git bahçeye/ Çiçekleri git sula/ Sataşma sağa sola/ Bahçedeki çiçekler / Seni dört gözle bekler.*

Ama ne faide?!...:

-Kaç kızım, diyordu bana yana yakıla. Bunlar size hiç benzemiyor. Sabahtan beri o kadar uğraştım ama "ıh!", dünyada öğretemedim...

Halacık... Hep bildiklerini birilerine öğretmek, faydalı olmak isterdi. Lâtin harflerine geçildiğinde CHP'nin *Yeni Türk Harfleri Kursu*'nu "Pekiyi" dereceyle tamamlamış (resimli sertifikası bile vardı), sadece Ayşe ablama değil konu komşunun kızlarına, gelinlerine de "*yeni harfleri*" öğretmişti.

Köylüler, erkeği kadını halamı çok sevmişlerdi. Onlarla konuşuyor, yol gösteriyordu. Her yeni doğan çocuk için kavak ağacı dikmelerini, çocukla birlikte büyüyecek olan ağaçların, kız olsun, erkek olsun bütün çocuklar için faydalı bir yatırım olacağını filan söylemişti. Hatırlıyorum, o köyde yeni gelinler, kayınvalide ve kayınpeder yanında konuşmuyorlardı. Duyduğumda çok şaşırılmıştım. Halam bütün köyün halasıydı artık.

-Hala, diyorlardı köylüler. Sen gitme, burada bizimle kal. Sana ev yapalım, tarla vb. verelim...

Bu arada havalar soğudu. Soba yakmamız gerek ama odun hiçbir yerde satılmıyor. Halam muhtarın evine gitmiş:

-Muhtar efendi, demiş, ekmeğimizi Konya'dan getiriyoruz, odunu da mı getirtelim?

Gerçekten de şosenin üstünde bir köy olduğu için, yolcu otobüsleri her gün uğradı ve biz hep çarşısı ekmeği yedik köyde, yufka ek-

meği değil. Hemen o gün köylüler ormandan odun kesip getirmişler, kırıp odunluğa istif etmişlerdi.

Halam sayesinde rahat, huzur içinde, nefis yemekler yiyerek stajı tamamladık.

MEĞER SAĞLIKÇININ EVİYMİŞ...

Köye gittiğimizde, okulun yanı başında şehir evleri tarzında yapılmış, tek katlı betonarme bir eve yerleşmiştik. Tek gözlü, genişçe bir sofası, mutfak ve tuvaleti olan bir evdi. Biz bilmiyorduk, meğerse Sağlık Memuru'nun eviymiş, bize tahsis etmişler. İki aylık staj süremizin bitmesine kısa bir süre kala, yeni atanan genç bir sağlık görevlisi, annesiyle birlikte çıkıp gelmesin mi? Adam, evin kendisinin hakkı olduğunu ve boşaltmamızı istedi. Kısa bir süre bu sorunu yaşamak zorunda kaldık. Elbette te-dirgin olduk. Nasıl oldu pek hatırlamıyorum. Sanırım halamın:

-Ben bu genç kızları hiçbir yere götüremem, diyerek direnmesiyle iş tatlıya bağlandı ve biz staj sonuna kadar o evde oturmaya devam ettik.

HALAM İYİ Kİ DE GELMİŞ..

İyi ki de gelmişti halam. O günlerde farkında bile değildim ama bunun benim için ne büyük bir nimet, Allah'ın bir lütfu olduğunu, şimdi bu satırları yazarken daha iyi anlıyorum. Karanlıktan korkan, küçük bir kız çocuğu gibi her şeyi hazır bulmaya alışmış, çayı, çorbası önüne getirilen, yemek yapma, soba yakma vb. konusunda deyim yerindeyse "*elinden kör eşek yem yemeyen*" ben, o köy yerinde o'nsuz ne yapardım bilmiyorum. Allah ondan razı olsun, nur içinde yatsın, mekânı cennet olsun halacığımın...

“HÜSEYİN ÜZÜLMEZ”

Hüseyin Üzülmöz'in Konya şehir kültürü ile ilgili kitabı, “Bana Konya'yı Anlat” hatıra serisinin üçüncü kitabı olarak çıktı. Hüseyin Bey'le zaman zaman bir araya geldiğimizde yaptığımız kısa sohbetlerden Konya şehir kültürü ile dopdolu olduğunu fark etmiştim. Caner Arabacı ile Bekir Şahin dostlarımız uzun zamandan beri Hüseyin Üzülmöz Bey'le ilgili bir hatırat çalışması yapıyorlardı. Kitabın bitmesini merakla bekliyordum. Kitap gerçekten dopdolu çıktı.

Doğduğu şehri yaşayan insan komşuluk münasebetlerini, aile yaşantısını ve yaşadığı şehrin bütün kültürünün farkındadır. Bu farkındalık son derece önemlidir. Hani, “Bakmak başka, görmek başka” deriz ya o da bunun gibi bir şey... Bazı insanlar doğar, büyür, ölür ve hiçbir şeyin farkında olmaz. Bunlar için: “Ot gibi” tabiri kullanılır.

Ben Akademik Sayfalar için hem de yaşlılarla onlarca röportaj yaptım. Çoğunda istediğimi bulamadım. Hüseyin Bey, kalabalık, mazbut ve disiplinli bir aile içerisinde yetişmiş. Bu bizim klasik aile tipimizdir. Çocuk böyle aile içerisinde çok iyi yetişir. Özellikle büyükanne ve büyükbalar çocukların eğitim ve terbiyesinde büyük rol alırlar. Onlar çocuklara hiç farkına varmadan millî ve manevî değerlerimizi aşı-

larlar. Çekirdek ailede bu yoktur. Anne-babada bir şey yok ki çocuklarına verseler.

Bir ilahiyatçımız: “Çocuğa eğitim ve terbiye ailede verilir, okulda verilmez. Çocuğa ailede verilen terbiye, bilgisayara yüklenen virüs programı gibidir. Bu virüs programı bilgisayarı bütün virüslerden koruduğu gibi, ailede çocuğa verilen eğitim ve terbiye de çocuğu bir ömür boyu zararlı telkin ve cereyanlardan korur” der. Hüseyin Bey'in, “Bizim evde hayat namazla başlar, namazla biter. Akşam yemeğinde herkes hazır bulunmak mecburiyetindedir” demesi de onun yetiştiği ailenin özelliğini açıkça ortaya koymaktadır.

Hüseyin Bey, “Şükran Mahallesi'ndeki evlerini anlatırken, şehir evimizin de küçük bir bahçesi vardı” der. Şükran Mahallesi ile Kalecik Mahallesi âdetâ iç içe idi. Aynı semtin çocukları olarak onların evini çok iyi hatırlıyorum. O zamanlar onların evi gibi mahallede Asım Tabanlı, Kılıcın Halil, Tekelilerin, mahalle muhtarı İbrahim Aczikendi gibi pek çok ailenin evi de bahçeli idi. Hüseyin Bey, komşuları olan Kurşuncu ailelerini tek tek sayar.

Kitap sekiz bölümden oluşur. Hüseyin Bey birinci bölümde ailesini, ikinci bölümde çocukluk ve eğitim hayatını, üçüncü bölümde gençlik yıllarının geçtiği semtleri, dördüncü bölümde

Konya'da ticarî hayatı, beşinci bölümde eski Konya'dan hatıralarını, altıncı bölümde Durunday'da hayatı, yedinci bölümde Konya'da ramazan ve bayramları, sekizinci bölümde de dostlarını ve Konya eşrafından hatıralarını nakletmiştir. İşte hatırat böyle yazılır. Bölüm başlıkları bile kitabın seviye ve kalitesi hakkında çok şey anlatıyor. Kitabın yazarlarını kutluyorum.

Baba Üzülmez, hem Osmanlıca hem de yeni Türkçeyi okuyup yazan ve çok okuyan bir insan. Tabii çocuklarının bundan etkilenmemesi mümkün değil. Evde Battal Gazi, Şahmeran Destanı ve Sîretü'n-Nebi okunur. Aile tam bir klasik Türk ailesi... Annesi okur-yazar değilmiş. Eski insanlar okur-yazar olmasa da irfan sahibi idi. Günümüzde okur-yazarlar arasında nice diplomalı cahiller türedi. Hepsisi de allame-i cihan geçiyor. Fakat irfandan hiç nasipleri yok.

Maalesef kalabalık, disiplinli ve manevî ağırlıklı Türk aile tipini yaşatamadık. Oysa toplumu yaşatan ve ayakta tutan sağlam aile tipidir. Aile bozulursa toplumda da bozukluklar başlar. Her hâlimizi, yaşantımızı batıya benzettik. Batı diye diye batağa saptık. Bunun ne zaman farkına varacağız bilemiyorum.

Eskiden her ailenin bir lakabı yani unvanı vardı, aile bununla anılırdı. Üzülmez ailesinin lakabı da eskiden Devocioğullarıdır.

Küçük Hüseyin, klasik Konya oyunlarını oynayarak büyür. Fırça çevirmek, çelik-çomak, birdirbir, bilye en çok oynadığı oyunlardır. İlkokulu Hâkimiyeti Milliye İlkokulu'nda bitirir. Babasından tevarüs ettiği okuma alışkanlığı Hüseyin Bey'de de vardır. İlko-

kuldan sonra İmam-Hatip okuluna devam eder. Okula Meram'dan gelir-gider. Bizim zamanımız da İmam-Hatip Okulu'nda tek düşünce hâkimdi. Hüseyin Bey'lerin döneminde ise okulda her çeşit fikre sahip hocalar vardır. Rıfıkı Baydur Bey, düzgün, iyi niyetli çok ahlâklı bir insandı. Bizim zamanımızda müdür yardımcısı idi. Beni ve rahmetli adaşım Mehmet Ali Aldur'u çok sever ve bize çok güvenirdi. Karneleri bize yazdırırdı. Hüseyin Bey'in zamanında okul müdürü idi...

Hüseyin Bey'in çocukluk ve gençlik yılları şehirde Şükran Mahallesi ile Meram'da Durunday'da geçer. Hüseyin Bey, bu iki semtteki yaşantıyı, örf ve âdetleri, komşularını tek tek anlatır.

Prof. Dr. Caner Arabacı

Bekir Şahin

Hüseyin Bey bundan sonra, Konya'da ticarî hayatı, eski Konya'dan hatıraları, Durunday'da hayatı, Konya'da eski ramazanları ve bayramları, dostlarını ve Konya eşrafını uzun uzun anlatır. Hüseyin Bey, bu son bölümde Lütfi İkiz, Dr. Ali Kemal Belviranlı, Mehmet Eminoglu, Ahmet Kutsi Eminoglu, Şükrü Doruk, Bezirci Veli Ağa, Mükremin Efendi'nin oğlu Mustafa Efendi'den bahseder. Mükremin Efendi'nin oğlu dışında bunların hepsi benim de yakinen tanıdığım insanlar... Akademik Sayfalar'da bunlarla ilgili özel sayılar çıkardım. Yine bunların pek çoğu ile ilgili hatıralarım var. Lütfi İkiz merhum çok kültürlü bir insandı. Onun bir teşekkür mektubunu hâlâ saklarım. Bunlar anlatmakla bitmez. Bu güzel eseri her Konyalı, özellikle gençler mutlaka okumalıdır. Böylece yaşlılar eski hatıraları yeniden yaşadığı gibi, gençler de eski Konya yaşantısını, örf ve âdetlerini, komşuluk münasebetlerini öğrenmiş olurlar. Maalesef günümüzde bunla-

rın hiçbiri kalmadı.

Hüseyin Bey, önemli görevlerde bulundu. Konya için birçok hizmete imza attı. Kültüre hizmete açık bir insan... Bir hatıramı nakletmek isterim. Bir zamanlar İzzet Sak Hoca, bugünkü dile çevirdiği Konya Şeriye Sicilleri'ni bastırmaya çalışıyordu. Bunlardan birisini tamamladığında bastırmak için yer ararken hocayı Hüseyin Bey'in yanına götürdüm. Hüseyin Bey, o zamanlar Ticaret Odası Başkanı idi. Hüseyin Bey'e kısaca şeriye sicillerinin önemini anlattım. Hüseyin Bey: "Getirin basalım" dedi. Aradan 15-20 gün geçti-geçmedi bir gün kitabın ne olduğunu merak edip araştırdım. Kitabı hemen basmışlar. Bugün on kadar Konya Şeriye Sicili basılmaya hazır vaziyette. Ama bastıran yok...

Tekrar kitabı hazırlayan değerli dostlarım Caner Arabacı ve Bekir Şahin Beyleri tebrik eder, kitabın basımını gerçekleştiren Büyükşehir Belediyesi'ne ve emeği geçen herkese şükran borçlu olduğumu ifade etmek isterim.

MERHUMU NASIL BİLİRDİNİZ? (13)

HACI MEHMET EFENDİ

Kamil
UĞURLU

Son derece sevimli bir adamdı. Günlüce gözlerinin içiyle güler, derine kaçmış küçük gözleri sevgiyle parlardı. Sakal küçük yüzüne yakıştıyordu. Düzgün konuşurdu. Konuşurken karşısındakini yücelten bir sıfatı konuşmanın başına eklemek ona babasından mirastı: “Ahmet Bey, nasılsınız bugün?” ile başlayan konuşma, ikinci cümleden itibaren ikinci tekil şahsa indirgenir, konuşma öylece devam ederdi. Görmüş geçirmiş ve efendiden bir kişiliği olduğu onun ilk kelimesinden sonra hemen anlaşılırdı.

Babalarımız amcazâdeydi ve babam, onun babasına -daha yaşlı olduğu için- “amca” derdi. Hacı Mehmet ağabey de bizden yaşlıydı ve gelenek gereği biz de ona amca derdik. Rastlanabilecek en iyi insanlardan biriydi.

O zamanlar okumak, yani tahsil görebilmek, yani okula gidebilmek çok önemli bir meseleydi. Aşılması gereken birçok engel, dağ gibi engeller vardı. Önce kişi kendi kafasıyla, gönülüyle meselesini halletmek zorundaydı. Oğlanı mektebe yollamak herkesin harcı değildi. Masrafları bir yana, ya okumazsa veya başarılı olmazsa, bunun hesabını vermek gerekirdi ve bu zordu. Hesap önce yakın çevreye verilirdi, hısım akrabaya verilirdi, sonra kendine.

Hacı Mehmet’in onu okutmaya hazır bir ailesi vardı. Aile köyde oturuyordu ama şehir kökenli bir aileydi. Bilgileri, görgüleri ona göreydi. Babası Aladağ’ın ağalarından birinin oğluydu. Okur-yazar bir adamdı ve Necip Efendi, sadece geldiği aile sebebiyle değil, sahip olduğu değerlerle anılırdı ve sevilirdi. Güzel yüzlü, uslu, çelebi meşrep bir adamdı. Hacı Mehmet, çocuklarının en büyüğüydü ve ona babasının adını verdi.

Harp sonrası dağ köylerinin çektiği

bütün sıkıntıyı yaşadılar. Lider vasıfları sebebiyle, sıkıntıyı herkesten daha çok yaşadılar. Harp bittiğinde ailenin de her şeyi bitti. Tek kurtarıcı olarak, köydeki okulları başarıyla tamamlayan Hacı Mehmet görülüyordu. Binbir meşakkate katlandı ve çocuk, akraba çocuklarından oluşturulan bir grupla Karaman’a yollandı. Ortaokul bir orada vardı, bir de Konya’da. Karaman daha yakındı.

Okul hayatı eskiden efsane gibi yaşanırdı. Bilmeyenlere veya yaşamayanlara anlatmak zordur. Güzün, okulların başlayacağı dönem, bulgur, üzüm, pekmez, bir çuval arpa unu, amerikan bezinden dikilmiş sadece iki takım don-gömlek, iki Frenk gömleği, bir takım elbise, iki çift çorap (biri elde örülmüş yünden, öteki naylon) ve bir tek kıravat-tan oluşan çeyiz ile kiralık bir eve sığınılırdı. Bu ev bazan akrabasının bir odası olurdu. Ama bu sıkıntılı bir çözümdü. En iyisi Hisar semtinde, önünde küçük bir avlusu olan evi kiralamaktı. Bu çeyize eklenebilecek birkaç eşek yükü odun olabilir. Ve çocuk bir sene süreyle Allah’a emanet edilir, dönülürdü. Herkes kaydını kendi yaptırır, yıllık program ve bütçesini kendi tayin eder, alacağı gazyağının parasını bir kenara kendisi ayırırdı. Aileden kimse gelemezdi yıl boyu. Kışın yollar geçit vermezdi, yazın tarlatapan, sığır-sıpa. Yani çocuk, gelişmesini hızlandırmak ve kendi göbeğini kendi kesmek durumundaydı.

Hacı Mehmet bu minval üzere okulu tamamladı. Seneler zor geçti, şimdilerde olduğu gibi hoplayıp zıplayıp geçmedi. Günler geçmek bilmedi, derslerin sonu gelmedi.

Bir üst okula, liseye ancak Konya’da gidilebilirdi. Konya’ya gidebilmek için para gerekliydi. Oradan ev tutulacak, yakacak alınacak, elbiseler yenilenecek,

amerikan bezinden yeni don ve gömlek dikilecek, hasılı paraya bakan birçok iş görülecekti, görülmesi gerekecekti. Durumu Hacı Mehmet'in ailesi de elbette biliyordu.

Elde avuçta ne varsa, biraz da eşten-dosttan yapılan tedarikle ona yetecek miktar sağlandı ve Hacı Mehmet'e yollandı. Para bir kağıda sarıldı, kağıt bir beze sarıldı, bez bir heybeye konuldu, okundu-üflendi ve bir miktar erzakla birlikte heybe Karaman'a yollandı. Para Hacı Mehmet'in eline geçmedi. Mübarek cep telefonu da yoktu ki, "yahu, para gönderecektiniz, gelmedi, kayıtların vakti geçiyor" desin. Ailesi parayı onun aldığı ve kaydını yaptırdığını sandı, o ise, ha bugün, ha yarın gelecek diye bekledi. Ve kayıtların vakti geçti...

Yetişkin bir oğlanın bir sene süreyle bomboş beklemesi olacak şey değildi elbette. Fakat köye dönmesi durumunda da bu oğlanın eline iş yakışmayacaktı. Çünkü çocuk çağından beri okumadığı. İş görmediği için tarla işi bilmezdi. Babası "orada otur, beni bekle" dedi ve binbir fedakârlıkla Karaman'a gidip oğluyla görüştü. Beraber karar verdiler. Ortaokul mezunu olmak iyi bir mertebeydi. Konya'da bulunan bir akrabanın da yardımıyla ona Postanede bir iş buldular ve Hacı Mehmet memur oldu, işe başladı ve hayatının ikinci safhası yürürlüğe girdi.

Bazan küçük bir olay, insanın hayatını baştan sona değiştirir. Bu değişiklik bazan insanı uçlara götürebilir. O tesadüf pozitif gelişirse kişi en yüksek mertebeye ulaşabilir ve sebep o küçük rastlantı olur. Ve bazan tersi olur. En üst çizgiye çıkabilecek kişi o tesadüf sebebiyle ilk basamakta çöker-kalır.

Hacı Mehmet öyle oldu.

Postanede yılları geçti. Evlendi. O vakitler memur, gerek gelir, gerekse itibar olarak hep birinci mevkiyeydi, şimdiki gibi değildi.

Teyzesinin kızıyla evlendirdiler. Çok mutlu oldular. Önce bir kızları oldu. Dünya güzeli bir kızdı. O da babası gibiydi. Günlüce gözleriyle gülerdi. Ardından üç kızı daha oldu. Memurlukları daha sonra bankaya çevrildi. Bir devlet

bankasının en mutemet elemanı oldu. Orada yıllarca yani ömür boyu çalıştı ve oradan emekli oldu.

* * *

Hacı Mehmet Efendi mutekit bir insandı. İbadetinde tâvizsizdi. Aslında o her şeyinde tavizsizdi. Halk Partiliydi. Ve iflah olmaz bir fanatikti. Ona takılırlardı: "Yahu, abdestli - namazlı bir insansın, halk partisi solcu, şimdi bu nasıl oluyor?" Onu kızdırmak için bu söz kâfiydi. Halk partili olmakla bunun ne ilgisi olabilirdi. Ancak cahiller böyle söyleyebilirdi. Ne âlâkası vardı.

Akrabalarından bir gençle hoş tartışmaları olurdu. Onu kızdırmak için genç, her tartışmada başka bir siyasi parti taraftarı olur, onu bağırtıncaya kadar tartışmayı uzatırdı. O artık yorulur, cevap veremez duruma gelir, ağzını çarptırarak "öyle mi canım, yok yav... Allah Allah" demeye başlardı. Karşılıklı gülüşmeler olur, tartışma bir sonraki oturuma ertelenirdi.

* * *

Hacı Mehmet Efendi Aladağlı'ydı ve her dağlı gibi memleketinin her şeyine hayrandı. Göksu'nun ana kaynaklarından birinin adı Karasu'dur. Karasu, mineral olarak zengin, içinde bolca kalsiyum bulunduran bir sudur amma, onun esas şöhreti tedavi edici vasfından gelir. Şaman geleneğinde böyle şifa dağıtan sular "Dede" bilinir. Onlar kutsaldır. Karasu da çevre için "dede su"lardan biridir. Hacı Mehmet Efendi bu suya inananların pirî idi. O kadar samimi bir inancı vardı ki, buna herkesi inandırmak için ciddi masraflara girdi. Suyu incelettirdi, raporlar aldı. Bu raporlarla suyu o yöreye gelir getirecek bir konuma getirmeye çalıştı. Öylesine emek verdi ki, yakınları onu bu işten vazgeçirmeye çalıştılar. O yılmadı. İnanılması zor bir mücadele verdi. Dostlarıyla tartıştı, kamu ilgilileri bu ihtiyar savaştan korkar oldular. Fakat o yılmadı ve davasını savundu. Çalıştı, çabaladı ve...

... Ve başaramadı. Ama şunu isbat etti millete: "Bir konuya inanıyorsanız böyle savaşacaksınız."